

1946

i
2528
N

L - N

BATAVIASE KUNSTKRING

KITLV

Tentoonstelling

1937?

van

Werken van

4

hedendaagse Balische Schilders

en Beeldhouwers

NB KITLV date

this also as 1937?

1946-7

X This should be incorrect.
More likely date is 1946
or 1947. (Tuchelmann "de
de oorlog...")

HEDENDAAGSE BALISCHE SCHILDER- EN BEELDHOEWKUNST

De kunst van een volk, één in geloof en levenshouding, uit zich in een door geheel dat volk begrepen en van ouds vertrouwde vorm.

Het is een merkwaardig verschijnsel, dat vrij plotseling een hernieuwing van plastische kunst heeft kunnen plaats hebben in een land, dat eeuwen lang niet alleen in de uitbeelding, maar ook in de traditionele techniek van plastische veraanschouwing, vast lag in de gewijde Hindoese teksten.

In een goed inlichtend opstel over deze „nieuwe loot aan een ouden stam” schreef de in de oorlogsjaren overleden Dr. W. F. Stutterheim o.a. dat het de zeer persoonlijke en individuele invloed van de schilder-musicus Walter Spies is geweest, die de omkeer heeft bewerkt. Spies zelf, duidelijk beïnvloed door Henri Rousseau, de douanier, en de Perzische miniaturisten, scheen voorbestemd de richting te wijzen, waarin de Balische kunst, ontgroeid aan de oude dogma's, een nieuwe bloei zou kunnen gaan beleven.

Walter Spies, die na de eerste wereldoorlog Europa ontvluchtte en gastvrijheid genoot bij de toenmalige Poenggawa van Oeboed, Tjokorda Gde Raka Soekawati, kwam zozeer onder de indruk van de bijzondere kunstzinnigheid van dit Balinesche volk, dat hij zich blijvend op Bali vestigde. Er ging van hem een dergelijke stuwkracht uit, dat zich volkomen niet intentioneel maar als vanzelfsprekend een school ontwikkelde waar de hedendaagse Balische schilderkunst tot ontwikkeling kwam. De beïnvloeding door de douanier en Walter Spies is bij vele Balische schilders dan ook duidelijk merkbaar (de hier geëxposeerde schilder Anak Agoeng Gde Sobrat werkte een tijdlang bij Spies; ook in zijn werk herkent men duidelijk de genoemde invloeden).

Hoewel dus de beïnvloeding voornamelijk van Spies is uitgegaan, heeft ook de Nederlandse Schilder Rudolf Bonnet zeer belangrijk en vormend werk gedaan. Bonnet geniet als schilder, vakman en mens, een groot vertrouwen bij de Baliërs en vele van de werkstukken, die U hier te zien krijgt, zijn voor hun voltooiing aan het oordeel van deze meester onderworpen.

Deze kunst is geen „aller-individueelste expressie van een aller-individueelste emotie”, maar veeleer een stijlvolle vorm gegeven aan algemene gevoelens en gedachten. Hoewel enkele namen niet onberoemd bleven, heeft zij over 't algemeen toch iets anoniems, iets bovenpersoonlijks.

De onderwerpen zijn meestal gekozen uit de Balische godenwereld; men ziet een godheid offers aanvaarden, een tempelfeest en hemelnimfen, maar ook hellestraffen. Deze Balische schilders illustreren de oude legenden. Van voorstellingen van geluk-aanbrengende legendarische monsters en fantasiën of thema's aan flora en fauna ontleend, gaan zij dan gaarne over op tonelen uit het dagelijks leven (paarden wed, rijsthalmen snijden, zonsopgang, dorpsleven). Nu eens zijn de dieren de hoofdpersonen op deze schilderijen, dan weer wordt het oerwoud verlevendigd door jacht en gevechtsscènes, tijgers, slangen, apen. De idyllen hebben soms iets schrikwekkends, de dood zit er vaak middenin; de drama's hebben vaak iets idyllisch door de prachtige natuurtaferelen.

De moderne Balische schilders zijn evenals de oude vooral decorateurs. Doorgaans is de achtergrond rijk gevuld met bossen en bomen, bloeiende planten en dieren. De dieren hebben soms gedurfde, onwerkelijke kleuren. Bij uitzondering zijn de figuren van mensen en dieren groot, meestal zijn zij klein en talrijk.

Veel van het schone dat de schilder- en beeldbouwkunst van Bali oplevert is hier bijeengebracht. Het is de hierboven reeds genoemde schilder Rudolf Bonnet, die deze selectie voor de Bataviase Kunstkring uitvoerde. Onze erkentelijkheid hiervoor kunnen wij niet in een paar woorden op papier zetten. Mogen wij hopen, dat een ieder die deze collectie aanschouwt, door-drongen wordt van de waarde van deze verjongde kunst.

Literatuur hierover is o.a. te vinden in: „Djawa“, tijdschrift van het Java Instituut, jaargang 1936; „Maandblad voor Beeldende Kunsten“, November 1937.

CATALOGUS

Schilderijen en tekeningen van Anak Agung Gde Sobrat:

1. Kebiardans voor de Desa-Tempel	f 700,—
2. Veehoeder met koeien bij de rivier	„ 700,—
3. Tijdens het palmwijn tappen	„ 500,—
4. Aan de beek	niet te koop
5. Nachtspeuk voor de Doden-tempel	id.

Schilderijen en tekeningen van Ida Bagus Made:

6. Mensen, ijverig aan het zoeken naar paras (dit is een steensoort). De hieruit vervaardigde beelden worden weggebracht ..	1.200,—
7. Op de jacht was Adji Darma, de dochter van de Goddelijke Antaboga, getuige van de paring van Dewi Naga Gini met de slang Deles (Uit de „Tantri Kamandaka“)	1.000,—
8. Paarden wed (plaats om paarden te drenken en te waden) ..	900,—
9. Ardjuna met de hemelnimf Supraba aan het baden onder de pantjoran	800,—
10. Abimanyu, zoon van Ardjuna, vindt Kelika, de grootvizier van de Godin des Doods Durga, in diepe slaap in de Balé Selunglung op de begraafplaats Gandamaju	400,—
11. Rijsthalmen snijden	600,—
12. De Tjalonarang-dans	niet te koop
13. Het Amrta (levenswater) stroomt uit het lichaam van Shiwa. Shiwa's bevruchtend water stroomt door het woud	id.

Schilderijen en tekeningen van Ida Bagus Made Nadera:

14. Middelen van bestaan op Bali	850,—
15. Zonsopgang	850,—
16. Dorpsleven	niet te koop

Schilderijen en tekeningen van I Dewa Putu Bedil:

17. Een heilige bron uit de sawah opwelt	500,—
18. Badplaats aan de rivier	400,—
19. Vissers en landbouwers aan het werk	200,—

Schilderijen en tekeningen van I Todjiwa:

20. Grote bedrijvigheid bij de ladangbewerking; er worden offers gebracht voor de tempel Ulun Suwi (de sawah-tempel) (tempel-ritueel)	375,—
21. Diverse werkzaamheden op de sawah	250,—
22. Bij de bron	250,—

Schilderijen en tekeningen van I Gusti Ketut Kobot:

23. De nimfen trachten de mediterende Ardjuna te verleiden. (Uit de „Ardjuna Wiwaha“ = het huwelijk van Ardjuna) ..... f 600,—
24. Tempelfeest ..... „ 350,—
25. Sita bewijst haar onschuld t.o.v. Rama door middel van een vuurproef (Uit het „Ramayana“ verhaal) ..... „ 250,—

Schilderijen en tekeningen van I Made Djata:

26. Feestvoering voor de tempel „Guwa Lelawah“ (vleermuizengrot) in Klungkung ..... „ 350,—
27. In Bali's oertijd werd met de bijstand van goede demonen een kind ter wereld gebracht. In die tijd droegen de mensen kleren van boombast, want weven konden zij nog niet ..... „ 350,—
28. Schapen en geiten roepen de hulp in van een tijger, om de aap, die hen bedrogen heeft, te bestrijden (Uit de „Tantri Kamandaka“) ..... „ 60,—
29. Het uit-planten van de jonge padi ..... „ 50,—
30. Hanengevecht ..... „ 50,—
31. Baden bij de bron ..... „ 50,—
32. Huwelijksritueel ..... „ 50,—

I GUSTI MÖLOG :

33. De Koning der Démonen, Rawana, heeft Sita, de gemalin van Rama, ontvoerd. Djetaju bevecht Rawana teneinde Sita te heroveren (Uit het „Ramayana“) ..... „ 200,—
34. Laksemana, Rama's broeder, wordt door Hanuman, de aanvoerder van het apenleger, van de vuurdood gered (Uit het „Ramayana“) ..... „ 200,—

IDA BAGUS TOGOG :

35. De padi-oogst wordt naar huis gedragen ..... „ 350,—
36. De priester helpt de slechte vrouw Dia Peretana, nadat zij voor straf slangengif heeft moeten innemen. Diah Peretana smeekt dan de Godheid Batara Widi om vergiffenis (Volksverhaal) ..... „ 200,—
37. Sita, de gemalin van Rama, wordt door Rawana in de Angsokatuin gevangen gehouden. Hanuman brengt Sita, die nu in Rawana's macht is, de ring van haar echtgenoot Rama als herkenningsteken (Uit het „Ramayana“) ..... „ 200,—

I DEWA NJOMAN TJITA :

38. Het „Aben“-feest (lijkverbrandingsfeest) ..... „ 350,—

ANAK AGUNG GDE R. TURAS :

39. Kumbakarna in strijd met het apenleger van Hanuman ..... „ 150,—

I DEWA KUTU DING :

40. Desa-leven ..... „ 350,—

I GUSTI MADE BARAT :

41. Palmwijnverkoopster aan het meer ..... „ 350,—

I WAJAN GEDOT :

42. Stenen halen uit de kali ..... f 350,—

IDA BAGUS WADJA :

43. Kinderen zijn aan het vliegeren; overal brengen de mensen offers aan vóór het binnenhalen van de padi-oogst ..... „ 375,—

ANAK AGUNG GDE RAKA PUDJA :

44. Balisch landschap ..... „ 150,—

I DEWA KOMPIANG PASEK :

45. De vrouw van I Gst. Wajan vindt haar man terug, gedood door de slaven des konings. De dieren des wouds hebben zich evenwel over Gusti Wajan ontfemd (Volksverhaal) ..... „ 100,—

IDA BAGUS LANUS :

46. Hanengevecht ..... „ 60,—

IDA BAGUS BELAWA :

47. Voor de Dodentempel wordt de slapende Bimanyu door Kalika bedreigd. Kalika is de grootmeesteres van Durga (Durga is de Godin des Doods) ..... „ 75,—
48. De Goden Shiwa, Mertjukuna en Merdu leven in afzondering, meditatie en onthouding van hun welzijn en dat der andere Goden ..... „ 75,—

ANAK AGUNG GDE TJUKIT :

49. I Dukuh met de muizenplaag ..... „ 75,—

I DEWA PUTU RUNGUN :

50. Vechtende hanen ..... „ 45,—

I WAJAN KERETJEB :

51. Pasah Hanuman (Uit het „Ramayana“) ..... „ 45,—

ANAK AGUNG GDE MERELEG :

52. Zwarte Magie voor de Dodentempel ..... „ 300,—

HOUTPLASTIEK

I RODJA :

53. Naga Taksaka smeekt God Indra om bijstand ..... f 250,—
54. Bima is, op zoek naar het reine levenswater, omgekomen in de Oceaan. Nawaruti brengt Bima tot het leven terug ..... „ 200,—
55. De olifant Watera met de draak Naga ..... „ 200,—
56. De vrouwelijke demon, Njanja Kenana, tracht tevergeefs het kind Krishna en zijn broeder Kakarsama met de door haar vergiftigde moedermelk te doden ..... „ 500,—

IDA BAGUS NJANA :

57. De priester Wasiesta ontvangt de kostelijke gaven van zijn betoverde koe, Nandini ..... f 150,—
58. Nadat Prabu de betoverde koe Nandini van Begawan heeft afenomen, spuwt de koe voortdurend vuur uit ..... " 150,—
59. Biddende vorstin ..... " 225,—

I GEREMBUANG :

59. Ardjuna herkent Shiwa in de jager, wiens pijl het wilde zwijn trof (Ardjuna Wiwaha') ..... " 200,—

I GERUNUNG :

61. Karbouw ..... " 150,—
62. Ram ..... " 100,—

I TANGKAP :

63. De Demon Sintok, die toeziet op het gedrag der Baliërs ..... " 100,—

I TAMA :

64. Landbouwer bindt een stier het touw door de neus ..... " 65,—
65. Twee kuikens ..... " 15,—

I GUSTI DINDU :

66. Oude mannenkop ..... " 50,—

I SILUR :

67. Hagedissen met sprinkhanen ..... " 35,—
68. Miereneter met hagedis ..... " 25,—
69. Groep van hagedissen ..... " 25,—
70. Bidsprinkhaan ..... " 20,—
71. Kikker ..... " 10,—
72. Big ..... " 10,—
73. Koe ..... " 35,—

I LETJANG :

74. Kreeft met vogel ..... " 50,—

I RANKUS :

75. Kikker met slang ..... " 20,—

PRIMITIEVE BEELDEN

76. .... f 25,—
77. .... " 25,—
78. .... " 25,—
79. .... " 15,—
80. .... " 15,—
81. .... " 10,—
82. .... " 10,—